

BRIEFING

Shariapolisen - moralens väktare

I Aceh verkar två polisstyrkor. Den vanliga, som utreder allt från småbrott till mord. Och shariapolisen, som ska spåra och straffa den mänskliga synden. Straffskalan sträcker sig från religiös rehabilitering till piskrapp. OmVärlden följde med ut på patrull i den autonoma regionen i Indonesien.

Tjevgänget skingras skrikande när den militärgröna pickupen plötsligt bromsar in och uniformsklädda kvinnor med bistra miner kliver av. Endast 20-åriga Desi blir kvar utanför modebutiken. Hon arbetar där och kan inte gärna fly. Med blicken riktad mot marken lyssnar hon tyst till den manande tillrättavisningen.

- Inom islam, och särskilt i Aceh, använder vi inte åtsmitande tröjor, det är förbjudet för kvinnor. Dina byxor är också väldigt tajta, du kan inte gå klädd så här utomhus, säger Julia, befälhavare för den kvinnliga divisionen av Banda Acehs shariapolis.

- Men vi ska bara ge er goda råd, tillägger hon. Ni behöver inte springa.

Desi klarar sig undan med en muntlig tillsägelse. Hon ser fortfarande nervös ut när shariapolisen klättrar upp på lastbilens flak för att fortsätta sin patrull.

- Vi gör inget fel. Jag jobbar här, säger hon och pekar mot skyltfönstret bakom sig. Det är väldigt varmt där inne, det är

därför jag bär kortärmat.

1976 utbröt vad som skulle komma att bli en lång och blodig konflikt när Rörelsen för ett fritt Aceh, GAM, krävde självständighet från Indonesien. GAM:s ledarskap var under lång tid baserat i Stockholmsförorten Alby. När landet två decennier senare befann sig i djup ekonomisk och politisk kris valde centralregeringen i Jakarta eftergiftspolitikens väg och beviljade provinsen utökad självstyrelse, inklusive rätten att införa sharialagar.

Fredsavtalet efter den förödande tsunamin 2004 gav Aceh ytterligare autonomi. Något som resulterade i att den religiösa lagstiftningen både utökades och skärptes. Och att den särskilda polisstyrkan Wilayatul Hisbah inrättades för att kontrollera att lagarna följs.

Bland de straffbara förseelserna finns alkoholkonsumtion, hasardspel, homoseksuell och utomäktenskapligt sex och "khalwat" - tillgiven kontakt mellan ogifta par. Det sistnämnda är, tillsammans med ohörsamhet mot klädreglerna, det brott som Wilayatul Hisbah oftast beivrar.

NATURSKÖNA OMGIVNINGAR och viss möjlighet till avskildhet har gjort stranden i Ulee Lheue till ett populärt utflyktsmål bland Banda Acehs ungdomar. Kärlekspar är kända för att söka sig hit och shariapolisen genomsöker regelbundet området.

En ung man överger skräckslaget sin flickvän när han ser moralens uniformerade väktare nära sig, men återvänder strax med skamsen uppsyn.

- Vi ska inte döda dig, bara ge dig en varning, säger Siti Habiya, en av stadens 15 kvinnliga shariapoliser.

Flickvännen går fortfarande i gymnasiet.

- Du är fortfarande ung, det är inte för sent att ändra ditt beteende, säger Siti Habiya. Och ni kan fortfarande umgås, ni får bara inte sitta så nära varandra.

Tonen är vänlig, som för att tala ett olydigt barn till rätta. Men shariapolisen har också rätt att straffa - den som får tre varningar skickas till ett religiöst rehabiliteringsläger i tre dagar. I första hand handlar dess arbete dock om muntliga tillsägelser och social kontroll. Den som överväger att klä sig osedligt ska veta att någon tittar.

- Jag tror att det vi gör är gott, säger Siti Habiya. Mina föräldrar lärde mig att vara en god person, och på grund av min religion tror jag att det är viktigt att lära ungdomarna våra seder. Någon måste göra det här arbetet för deras skull.

Wilayatul Hisbah-poliserna framhåver gärna den karaktärsdanande aspekten, både på individ- och på samhällsnivå, av sitt arbete. Men om välmenande förmaningar inte fungerar erbjuder sharia-lagarna också skarpare vapen.

Doktor Rafiuddin var tidigare ledamot av Acehs lagråd men tjänstgör sedan några år tillbaka som överdomare i regionens shariadomstol. Han tar emot i sitt hem och omgiven av hustru och barn räknar han vant upp straffsatserna för olika brott. Från tre till nio rapp för kvinnor och män som ertappas ensamma i ett stängt rum. Upp till 60 rapp för utomäktenskapligt heterosexuellt sex och upp till 100 för homosexuella förbindelser.

- För individen är det bättre att straffas med tio rapp och sedan återvända till sin familj än att sitta i fängelse i tio år. Om du sitter i fängelse har du fortfarande ditt straff att vänta efter döden men den som straffas med kappen slipper straff i helvetet, kommenterar han den kritik lagstiftningen regelbundet får från människorättsorganisationer.

Rafiuddin är en tung juridisk auktoritet i Aceh och var för några år sedan delaktig i att ta fram den lag som möjliggjorde stening som straff för otrohet. Den drogs sedermera tillbaka men kan enligt Rafiuddin ännu komma att införas om samhällsmoralen plötsligt förfaller.

- I dag använder vi den som ett hot. Men om vi märker att sex utanför äktenskapet ökar kan vi implementera den omedelbart.

Han förespråkar fortfarande strängare straff, exempelvis stympning som påföljd för stöld, men menar att lagarna måste införas i en takt som gör att befolkningen förstår deras syfte. Och här fyller spöstraffen en både preventiv och pedagogisk funktion.

På familjens projektor visar Rafiuddin en video av en kvinna som straffas efter att ha gripits ensam med en man. Skarprättaren är klädd i en svart dräkt med en vit mask för ansiktet. Publikens jubel stiger för vart och ett av de fyra rappen som landar över kvinnans rygg.

- Det här var 2009 och sedan dess har ingen kvinna dömts för det här brottet, för alla såg och det hade en avskräckande effekt, säger Rafiuddin.

Enligt siffror från Amnesty dömdes 45 personer i Aceh till spöstraff under 2012. Rafiuddin har en icke oansenlig del av verkställandet på video och klippen avlöser varandra. Dessa filmer ser han som framgångshistorier, exempel på lyckad

Shariapoliserna patrullerar huvudstaden Banda Acehs gator och utdelar varningar till unga flickor som bryter mot sharialagens klädkod eller som gör något som bedöms vara omoraliskt. Den som fått tre varningar skickas till ett religiöst rehabiliteringsläger i tre dagar.

rättsskipning, och överdomaren är på gott humör när han visar dem.

- Den här kvinnan dömdes till tio rapp, förklarar han.

- Tio rapp, det måste ha varit ett stort mål! säger någon och hela familjen brister ut i skratt.

DET ÄR FREDAG och Wilayatul Hisbah åker genom Banda Acehs affärgator. En högtalare på bilens tak informerar affärerna om att de måste stänga, och i patrullens spår dras gallergrindar ned och jalusier för.

- Det är förbjudet att sälja mat under fredagsbönen, ni måste stänga omedelbart! säger shariapolisen Yusran uppretat till personalen i ett upproriskt gatukök.

Män som inte går till moskén och restauranger som håller öppet under bönen är en del av samma problematik, förklarar Yusran, och att komma till rätta med den är svårt. Banda Aceh har 220 000 invånare men Wilayatul Hisbahs styrkor uppgår bara till drygt 50 personer. Befälhavaren Yulia nickar instämmande.

- Det är viktigt att lära ut sharia till folket men vi har inte möjlighet att varna alla personligen. Det är därför vi använder högtalare. Vi har inte tid att stoppa alla som har åtsmitande jeans. Faktum är att vi skulle behöva mycket mer resurser.

Frågan är varför behovet av förstärkningar är så stort. Yulia vidhåller att sharialagarna har stort stöd från befolkningen, men varför envisas då stadens tonåringar med att ständigt testa gränserna?

- Vi är bara människor. Kvinnor här vet varför sharia är viktigt men många,

FOTO: JONAS GRATZER

särskilt tonåringarna, tycker att de ser gamla och tråkiga ut om de har heltäckande kläder.

KLOCKAN ÄR STRAX efter 20 en söndagskväll och Hemi Faradila har tillsammans med kompisen Julianti precis anlänt till populära Solong Cafe i Ulee Kareng. Om några timmar måste de gå hem igen. Så sent som förra veckan kom ett påbud om att ogifta kvinnor inte får vara ute på kaféer längre än till 23.

- De instiftar fler och fler regler, fnyser Hemi Faradila samtidigt som hon tar av sig slöjan.

En kaxig gest som inte passerar obemärkt förbi. Både män och kvinnor i lokalen tittar. Men för Hemi Faradila är det en personlig protesthandling.

- Jag tror att viljan att vara fri ligger i människans grundläggande natur, säger hon. Man måste få vara fri så länge som man inte skadar någon annan. Personligen oroar jag mig för Aceh. Det är ett väldigt rikt område med gott om naturresurser. Varför bry sig om slöjor? Varför inte bry sig om att minska fattigdomen?

Mot ett sådant argument skulle Acehs religiöst rättslära invända att sharia inte är ett världsligt utan ett gudomligt påfund. Ett påbud från en högre auktoritet som det inte ankommer människan att ifrågasätta.

Hemi Faradila fnyser igen.

- De som stiftar lagarna är män.

Men de stiftar lagar som bara handlar om kvinnor, och det är kvinnor som blir offren.

IVAR ANDERSEN

WILAYATUL HISBAH

- Wilayatul Hisbah är en särskild polisstyrka i Aceh, ansvarig för att upprätthålla den autonoma indonesiska regionens sharialagar.
- Aceh fick rätt att införa sharialagstiftning 2001, under den pågående konflikten mellan Rörelsen för ett fritt Aceh, GAM, och centralregeringen. Jakarta ville vinna över den allmänna opinionen i regionen.
- Efter tsunamin i december 2004 slöts ett fredsavtal och Aceh fick större självstyre, något som ledde till att sharialagstiftningen både utökades och skärptes. 2009 röstade parlamentet för dödsstraff genom stening som straff för otrohet, men lagen stoppades av Acehs guvernör.
- Shariapolisen Wilayatul Hisbah inrättades 2005. I regionens huvudstad Banda Aceh förfogar styrkan över 56 poliser, varav 15 är kvinnliga.
- Acehs fattiga landsbygd har sina egna shariapoliser. Enligt rapporter från människorättsorganisationer är tillämpningen av sharia strängare på landsbygden, och civilbefolkningen tar ofta - med shariapolisens goda minne - lagen i egna händer.

"När vi börjar prata om psykisk hälsa och långsiktiga risker förknippade med trauma, blir de flesta biståndsarbetarna väldigt tysta."

ROLF BORGOS

Den före detta biståndsarbetaren berättar för norska tidningen Bistandsaktuellt att rädslan för att tecken på svaghet ska påverka karriären negativt har lett till en machokultur bland hjälparbetare.

"Våldtäkter skedde förr, våldtäkter sker i dag och våldtäkter kommer att inträffa så länge jorden existerar."

DIPAK HALDAR

En av ledarna för det indiska partiet All India Trinamool Congress talar under ett möte i den indiska delstaten Västbengalen. Han kritiserar en demonstration mot det höga antalet våldtäkter i delstaten.

"Det vi såg var att ibland är det bara en lektion i veckan eller mindre. Ibland är det 20 minuter i veckan, ibland kortare än så och det räcker inte för att utveckla språket eller skrivkunighet."

CLAUDINE BROHY

Kommenterar brister i Sveriges modersmålsundervisning för minoritetsspråken i Ekot. Forskaren har gjort en utvärdering åt Europarådet och Sverige väntas få skarp kritik.

"De kvinnor som i nuläget dör är väldigt unga - det förekommer fortfarande en del barnäktenskap."

ADDIS WOLDEMARIAM

Tjänstemannen vid Etiopiens hälsodepartement kommenterar för Al Jazeera att kvinnor fortfarande dör i samband med graviditeter trots att landet lyckats minska mödradödligheten med två tredjedelar. Under 2009 uppskattades över 50 procent av de gravida kvinnorna i regionen Amhara i centrala Etiopien vara under 18 år.

Överdomaren i regionens shariadomstol, doktor Rafiuddin, anser att piskrapp är ett effektivt straff.